

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ”

1504, София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви” № 82

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц.д-р ИРИНА НИКОЛАЕВА МИНДОВА-ДОЧЕВА

доцент в катедра „Национална и международна сигурност”

Военна академия „Г.С.Раковски”

на дисертационния труд на Веселина Пламенова Стойчева

на тема „Политиката на Европейския съюз за борба против тероризма през XXI век”, представен за придобиването на образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Военнополитически проблеми на сигурността”.

научен ръководител: проф. д-р Наталия Бекярова

СОФИЯ

2019

Рецензията е изготвена въз основа на комплект материали и документи, предоставени на хартиен и магнитен носител, в съответствие с изискванията на процедурата. Сред тях са дисертационен труд,

автореферат и творческа автобиография, съдържаща списък на научните публикации по тематиката на дисертационния труд.

1. Актуалност и значимост на разработвания проблем.

Темата „Политиката на Европейския съюз за борба против тероризма през XXI век” безспорно е актуална и значима, поради водещото значение на терористичните заплахи за международната, наднационалната и националната сигурност, неуспешните военни намеси в различни региони на света и поставянето на военните конфликти в Ирак и Афганистан в дневния ред на Международния наказателен съд и Европейския съд по правата на човека. Предизвикателството за Европа да отстои политиката си на пространство на върховенство на закона и съблюдаване на правата на човека и основните свободи в контекста на сблъсъка на приоритетите „Сигурност, фокусирана върху държава” срещу „Сигурност, фокусирана върху човека” се нуждае от безпристрастно и комплексно научно изследване, каквото дисертационния труд на Веселина Стойчева представя.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем от 164 страници, организирани в общоприетия стандарт: увод, три глави и заключение, съдържащо обобщени изводи и научни и научно-приложни приноси, както и списък на използваната литература.

Темата на дисертационния труд е изключително широка като времеви и териториален обхват. Въпреки това Веселина Стойчева умело успява да формулира такива изследователски задачи, които да позволят да направи цялостно завършено изследване и да постигне заявената в дисертационния труд цел. За мен това е безспорно доказателство за сериозните аналитични умения на Веселина Стойчева за осъществяване на задълбочени научни изследвания .

Уводната част е добре структурирана и отговаря на изискванията за представяне на дисертационен труд. Хипотезата на изследването е ясно формулирана и доказана в хода на работа по дисертационния труд, както и въз основа на публикациите по проблематиката.

Обектът и предметът на изследване са добре формулирани и ясно разграничени. Целта на научното изследване и формулираните за нейното

постигане задачи са коректно формулирани и изпълними в рамките на дисертационния труд.

Избраната методология е подходяща за постигане целите на научното изследване .

В първа глава, озаглавена „Антитероризмът в политиките за сигурност на ЕС в контекста на глобалната война срещу тероризма (2001-2011)“ дисертантът изследва спецификите на правно-институционалния отговор на международната общност след терористичните атентати от 11 септември 2001 г., политиките на водещите държави в Европейския съюз в арабско-ислямския ареал в периода до 2011г. и политиките на съюза в Южното Средиземноморие.

Като сериозна заслуга в първа глава трябва да бъде отбелязана работната дефиниция, която се предлага за глобален ислямистки тероризъм, въз основа на изследване на дефиниции и типологии за тероризъм и констатирани непълноти относно спецификата на ислямисткия тероризъм като феномен. Тази дефиниция отразява спецификата на ислямисткия тероризъм, а от друга страна позволява да се изследва в цялост както самия феномен, така и политиките на ЕС и международната общност за неговото противодействие.

Дисертантът правилно акцентира върху същностните различия в подходите на Европейския съюз и Съединените американски щати спрямо антитероризма, като изтъква водещите приоритети за европейските държави – спазването на върховенството на закона и съблюдаването на правата на човека и основните свободи.

Веселина Стойчева прилага удачен подход за цялостно изследване на процеса на формиране на антитерористичните политики, като анализира ключовите инициативи на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации за борба с тероризма след 11 септември 2001 г. и тяхното отражение върху правно-институционалната инфраструктура на Европейския съюз и държавите-членки. Като сериозно достойнство на изследването трябва да се посочи аргументираното отстояване на тезата, че новите антитерористични мерки не съответстват и не отчитат в пълна степен заплахата от ислямистки тероризъм.

Като добър подход за анализиране на причините за зараждане и разпространение на ислямисткия тероризъм Веселина Стойчева изследва и съпоставя военните конфликти в Ирак и Афганистан.

Специален акцент в анализа е отреден и на политиките на ЕС спрямо държавите от Южното Средиземноморие, правилно е подчертан европейският подход към тях и е подчертано тяхното значение за възпирането на терористичните заплахи и незаконната миграция.

Във втора глава, озаглавена „Антитерористичните политики на ЕС в контекста на Арабската пролет (2011 – 2013) Веселина Стойчева изследва специфичните проявления на политиката на военния интервенционализъм на САЩ и държави-членки на Европейския съюз в Либия и Сирия в контекста на политиката по „смяна на режими” и нейното значение за развитието и разрастването на ислямисткия тероризъм. Дисертантът правилно подчертава тежкия негативен ефект от тези действия за сигурността в както в региона, така и в рамките на ЕС.

В трета глава, озаглавена „Антитероризмът като европейски приоритет след появата на Ислямска държава” дисертантът подлага на изследване специфичните проявления на военните действия срещу недържавния субект – Ислямска държава в Ирак и Левантия (ИДИЛ). Сериозно достижение на тази част от дисертационния труд представлява систематизираното изследване на навлизането на идеологията на ислямисткия тероризъм в западноевропейските държави, специфичните му проявления във всяка една от тях и антитерористичните политики и мерки, които провокира.

3. Характеристика на научните и научноприложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала.

Приемам формулираните научни приноси. Смятам, че те са достоверни и могат да бъдат взети предвид при разработването на концептуални политически документи и национални позиции в областта на антитероризма.

4. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд.

Давам висока положителна оценка на научните резултати и смятам, че дисертационния труд ще намери сериозно приложение в обучението на слушатели и студенти в магистърските програми в областта на Националната сигурност във Военна академия „Г.С.Раковски”.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството.

Веселина Стойчева е изготвила два самостоятелни доклада, които са представени на национални научни форуми и две статии: една на английски език и една статия на български език, която е в съавторство. Приемам самостоятелните разработки, но не приемам публикацията в съавторство, тъй като няма данни за приноса на всеки един от авторите. Представените публикации по темата на дисертационния труд показват, че резултатите от научното изследване са коректно представени пред научната общност и допринасят за доказването на научната хипотеза.

6. Становище относно наличието или липсата на плагиатство.

След като се запознах с предоставените материали смятам, че дисертационния труд, автореферат и публикации представляват самостоятелно авторско изследване на Веселина Стойчева, под научното ръководство на проф. Наталия Бежарова.

7. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта.

При разработването на дисертационния труд са използвани 140 източници, мнозинството от които 132 на английски език и 8 на български език. От тях – броят на документалните източници е 67, на специализираната научна литература – 13, и 60 статии от периодични научни издания и конференции.

8. Оценка за автореферата.

Представеният автореферат отговаря на изискванията и разкрива вътрешната логика на дисертационния труд и постигнатите резултати.

9. Критични бележки

9.1. Прави впечатление, че преобладават англо-саксонски източници и се отразява виждането на англо-саксонското право спрямо международните отношения и международната сигурност. Смятам, че изследването ще се подобри ако бъде подсилена европейската гледна точка и подхода на континенталното право.

9.2. Смятам, че за пълнотата на изследването е важно да се акцентира върху новото отношение на Европа към тероризма след приемането на чл. 42, ал. 7 от Консолидираните текстове на Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз и ефекта от позоваването на този текст от страна на Франция след атентатите от 2015 г.

10. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът смята, че трябва да вземе отношение.

Не познавам дисертанта. Личните ми впечатления за Веселина Стойчева са формирани на основата на убедителното ѝ представяне на резултатите на дисертационното изследване по време на обсъждането в катедра „Национална и международна сигурност“ за допускане до защита пред научно жури и въз основа на представените от нея материали.

11. Заключение

Имайки предвид обстоятелствата, че докторантурата е образователна и научна степен смятам, че Веселина Стойчева представя отлично организирано научно изследване върху значим и сложен научен проблем, пряко засягащ националната, наднационалната и международна сигурност.

В резултат от изследването са постигнати важни научни резултати и са направени уместни предложения, с ясно изразен практико-приложен характер. Представения дисертационен труд удовлетворява изискванията за подобен род научно изследване и отговаря на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

12. Оценка на дисертационния труд.

Предвид посочените аргументи давам висока положителна оценка на предложението за рецензия дисертационен труд на тема “Политиката на Европейския съюз за борба против тероризма през XXI век”. Предлагам на уважаемото научно жури да гласува „за” представения дисертационен труд и на докторанта Веселина Пламенова Стойчева да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование: 9.1.„Сигурност и отбрана“, професионално направление: „Национална сигурност“ и научна специалност: „Военно-политически проблеми на сигурността“.

София

Рецензент:

14.06.2019 г.

(п)